

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ**

Система забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти
сертифікована на відповідність ДСТУ ISO 9001:2015 / ISO 9001:2015

ПРОГРАМА
фахового вступного випробування
для здобуття освітнього ступеня магістра
на основі здобутого освітнього ступеня бакалавра,
магістра (освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста)

галузь знань	07 «Управління та адміністрування»
спеціальність	073 «Менеджмент»
освітня програма	«Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності»

Київ 2021

ВСТУП

Програму фахового вступного випробування для здобуття освітнього ступеня магістра розроблено відповідно до змісту освітньо-професійної програми «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності» підготовки фахівців за спеціальністю 073 «Менеджмент» за другим (магістерським) рівнем вищої освіти. Програма базується на вимогах освітньо-кваліфікаційної характеристики спеціальності й охоплює головні напрями, складові та завдання менеджменту зовнішньоекономічної діяльності.

Для забезпечення ефективної реалізації завдань освітньої та професійної підготовки магістра при конкурсному відборі студентів до магістеріуму висуваються вимоги щодо їх здібностей і підготовленості відповідно до діагностики системних знань, умінь і навичок, визначених програмами нормативних дисциплін.

Програма фахового вступного випробування базується на нормативних дисциплінах професійного спрямування і складена відповідно до місця та значення дисциплін за структурно-логічною схемою, передбаченою освітньо-професійною програмою бакалавра зі спеціальності 073 «Менеджмент».

Фахове вступне випробування складається з тестової перевірки знань, що формують уміння, визначені кваліфікаційною характеристикою.

Програма інтегрує такі дисципліни:

- Зовнішньоекономічна діяльність підприємства.
- Організація зовнішньоторговельних операцій.
- Економіка і фінанси підприємства.
- Менеджмент.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Розділ 1. ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА

Сутність поняття «зовнішньоекономічна діяльність», основні види і форми, принципи ЗЕД. Об'єкти та суб'єкти ЗЕД. Зовнішньоекономічна політика держави у контексті реалізації національних економічних інтересів. Основні етапи розвитку ЗЕД в Україні, аналіз та оцінка сучасного стану. Основні показники розвитку зовнішньоекономічного сектору. Платіжний баланс України.

Система регулювання ЗЕД: принципи, цілі, методи. Національне та наднаціональне регулювання ЗЕД. Органи державного регулювання ЗЕД в Україні та їх компетенції. Економічні та адміністративні методи регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Правове регулювання ЗЕД.

Митне регулювання ЗЕД. Митні режими. Товарна номенклатура ЗЕД. Порядок митного оформлення товарів. Основні митні документи та специфіка їх оформлення. Декларування товарів. Митна вартість та методи її визначення. Мета і сфера застосування «Інкотермс-2020». Мито як інструмент регулювання. Митний тариф. Види мита. Види митних ставок.

Види та функції податків у сфері ЗЕД. Сутність та порядок нарахування податків (ПДВ, акцизного податку) у сфері ЗЕД. Особливості оподаткування залежно від митного режиму.

Нетарифні засоби регулювання ЗЕД, їх класифікація і характеристика. Інструменти нетарифного регулювання: кількісні обмеження; фінансові засоби, інструменти торговельного захисту. Порівняльний аналіз ефективності застосування імпортного тарифу та імпортової квоти. Антидемпінгові заходи. Сертифікація, стандартизація, технічні бар'єри, вимоги щодо вмісту місцевих компонентів, вимоги щодо упакування та маркування товарів. Політика державних закупівель.

Сутність, основні принципи та інструменти валютного регулювання. Поняття валютної політики держави. Порядок здійснення валютних операцій. Валютний нагляд: терміни, санкції за порушення.

Сутність міжнародних розрахунків та банківського обслуговування у сфері ЗЕД. Форми міжнародних розрахунків: акредитив, інкасо, платіж на відкритий рахунок, авансові платежі, банківський переказ, векселі, чеки. Способи платежу у сфері ЗЕД: готівковий платіж, авансовий платіж, платіж у кредит. Документальне оформлення банківських операцій у сфері зовнішньоекономічної діяльності: депозитних, розрахункових, валютно-обмінних та кредитних операцій. Форми кредитування. Платіжні системи.

Передумови і мотивація виходу підприємств на зовнішні ринки. Форми виходу: прямий і непрямий експорт, спільне підприємництво, пряме іноземне інвестування.

Зовнішньоторговельна ціна: поняття, функції, класифікація зовнішньоторговельних цін. Цінова політика суб'єкта ЗЕД. Основні фактори ціноутворення в ЗЕД. Етапи формування контрактної ціни. Способи фіксації цін. Цінові знижки і надбавки. Способи фіксації цін. Цінові знижки і надбавки. Умови контракту: обов'язкові та додаткові. Зміст і характеристика основних умов контракту.

Економічний аналіз у сфері ЗЕД підприємств. Система показників ефективності ЗЕД. Оцінка економічної та валютної ефективності ЗЕД.

Сутність та класифікація ризиків ЗЕД. Методи страхування ризиків у ЗЕД. Особливості самострахування.

Сутність та система транспортного забезпечення ЗЕД. Особливості міжнародних перевезень різними видами транспорту. Експедиторське обслуговування міжнародних перевезень.

Список рекомендованих джерел

1. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства: навч. посіб. / Ю. Козак, О. Сукач, Д. Бурлаченко. – К.: ЦНЛ, 2020. – 268 с.
2. Зовнішньоекономічна діяльність підприємств: навч. посіб. / Г.М. Калетнік, В.О. Козловський, Г.М. Заболотний та ін. – К.: Хай-Тек-Прес, 2012. – 352 с.
3. Міжнародні фінансові операції та експортний контроль: навч. посіб.: у 2 ч. / С.М. Подреза, Г.С. Гуріна, О.М. Гришуткін. – К.: Зовнішня торгівля, 2016. – Ч.1. – 328 с.
4. Митне регулювання зовнішньоекономічної діяльності : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / Т.М. Мельник, О.В. Дьяченко, О.В. Зубко ; за заг. ред. А.А. Мазаракі. – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2014. – 600 с.
5. Тюріна Н.М. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства: навч. посіб. / Н.М. Тюріна, Н.С. Карвацька. – К.: ЦНЛ, 2013. – 407 с.

Розділ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ЗОВНІШНЬОТОРГОВЕЛЬНИХ ОПЕРАЦІЙ

Сутність поняття «зовнішньоторговельні операції». Традиційні та сучасні види зовнішньоторговельних операцій. Економічний зміст найважливіших розділів міжнародних угод купівлі-продажу. Нормативна база і правові умови оформлення і виконання угод купівлі-продажу.

Принципи побудови і види цінових стратегій. Методи формування і розрахунку цін у зовнішньоторговельних контрактах. Трансфертні ціни. Зміст валютно-фінансових умов контракту. Умови і форми міжнародних розрахунків. Валюта ціни і валюта платежу. Валютні ризики і методи їх страхування.

Класифікація посередників і особливості їх діяльності. Права й обов'язки посередників. Принципи винагороди посередників. Правова регламентація діяльності незалежних посередників.

Поняття та функції зовнішньоторговельної документації. Документи для підготовки експортної та імпоротної угоди. Документарна підготовка товару до відправлення. Характеристика страхових документів. Документи по платіжно-банківських операціях.

Поняття і види зустрічної торгівлі. Нормативно-правова база здійснення угод зустрічної торгівлі. Основні форми зустрічної торгівлі. Особливості бартерного контракту як форми зустрічної торгівлі. Операції з давальницькою сировиною (толлінг). Договір консигнації як розповсюджена форма договору комісії. Обов'язки та права консигнатора і консигнанта. Захист інтересів консигнатора і консигнанта. Види і техніка біржових операцій. Сутність та види торгів (тендерів). Сутність та види міжнародних товарних аукціонів.

Особливості укладання експортно-імпортних контрактів на поставку машин і устаткування. Особливості організації зовнішньоторговельних операцій з сировиною. Операції з торгівлі ліцензіями й інші комерційні

форми передачі технологій.

Інжинірингові послуги як об'єкт зовнішньоторговельних операцій. Основні умови міжнародних договорів про надання інженерно-консультаційних послуг. Організація операцій з міжнародного співробітництва щодо будівництва промислових об'єктів.

Види міжнародних орендних операцій. Визначення, економічний зміст і правові засади оренди та фінансової оренди (лізингу). Роль посередників у лізингових операціях.

Характеристика операцій з міжнародного туризму у сучасних умовах. Основні умови угоди про надання туристичних послуг. Організаційні форми операцій з міжнародного туризму й особливості укладання агентських угод і договорів франшизи.

Зміст та умови транспортного забезпечення зовнішньоторговельної операції. Методи формування ціни та ставки на перевезення на окремих видах транспорту. Транспортна складова у ціні зовнішньоторговельного контракту. Вибір й розрахунок маршруту транспортування. Показники економічної ефективності транспортного забезпечення зовнішньоторговельних операцій.

Список рекомендованих джерел

1. Мельник Т.М. Організація зовнішньоторговельних операцій: опорний конспект лекцій. – К.: КНТЕУ, 2016. – 262 с.

2. Григорова-Беренда Л. І. Теорія і практика зовнішньої торгівлі : навчальний посібник / Л. І. Григорова-Беренда, М. В. Шуба. – Харків : Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, 2016. – 136 с.

3. Гребельник О. П. Основи зовнішньоекономічної діяльності : підручник / О. П. Гребельник. – 5-те вид., перероб. та допов. ; Університет ДФС України. – Ірпінь : 2019. – 410 с.

4. Зовнішньоекономічні операції і контракти: навч. посіб. / В.В. Козик, Л.А. Панкова, Я.С. Крап'як, О.Ю. Григор'єв, А.О. Босак. – 2-ге вид. – К. : Центр навчальної літератури, 2004. – 608 с.

5. Міжнародні розрахунки та валютні операції: навч. посіб. / Б.С. Івасів, Л.М. Прийдун, В.Я. Рудан. – Тернопіль: Вектор, 2013. – 572 с.

Розділ 3. ЕКОНОМІКА І ФІНАНСИ ПІДПРИЄМСТВА

Підприємство як суб'єкт господарювання та об'єкт ринкових відносин. Організаційно-економічні умови функціонування підприємств. Зовнішнє середовище функціонування підприємства. Ринок та його інфраструктура. Державний регуляторний механізм діяльності підприємства. Види підприємства та їх об'єднань. Напрями та види діяльності підприємства. Основні положення теорії організації виробництва.

Зміст, види та методи планування діяльності підприємства. Система поточних планів господарської діяльності підприємства.

Загальна характеристика та систематизація продукції підприємств, показники оцінки її обсягу. Сутність і методи оцінки якості продукції. Стандартизація, сертифікація та оцінка відповідності продукції.

Методологічні засади аналізу та планування виробничої програми підприємства. Забезпечення виробничої програми матеріальними ресурсами. Сутність, види та методи обґрунтування норм витрат матеріальних ресурсів. Сутність та систематизація видів виробничої потужності підприємства, методи її визначення. Методологічні засади аналізу використання виробничої потужності підприємства.

Поняття та складові ресурсного потенціалу підприємства. Методи оцінки ресурсного потенціалу підприємства. Сутність та класифікація трудових ресурсів. Продуктивність праці робітників: поняття і методи оцінки. Фактори, що впливають на продуктивність праці. Методи нормування витрат праці. Сутність та види заробітної плати. Форми та системи оплати праці. Державне регулювання оплати праці. Методологічні засади аналізу та планування чисельності, продуктивності та витрат на оплату праці на підприємстві.

Сутність та класифікація активів підприємства. Сутність, класифікація, види вартості та особливості відтворення основних засобів. Поняття та види зносу основних засобів. Сутність та методи нарахування амортизації. Сутність і методика оцінки виробничого, операційного та фінансового циклів підприємства. Методологічні засади аналізу та планування активів підприємства.

Сутність та класифікація капіталу підприємства. Кредитування як механізм формування позикового капіталу. Методологічні засади аналізу та планування капіталу підприємства.

Сутність та класифікація витрат підприємства. Собівартість продукції: поняття, види, методи калькулювання. Методологічні засади аналізу та планування поточних витрат підприємства.

Доходи підприємства: сутність та класифікація. Цінова політика підприємства. Методи ціноутворення. Методологічні засади аналізу та планування доходів підприємства.

Поняття і класифікація фінансових результатів діяльності підприємства. Сутність, функції та механізм формування та використання прибутку підприємства. Методологічні засади аналізу та планування прибутку підприємства.

Поняття ефекту діяльності підприємства та характеристика його видів. Методологічні засади оцінки ефективності діяльності підприємства.

Фінансово-майновий стан підприємства: сутність та види. Поняття й методи оцінки окремих елементів фінансово-майнового стану підприємства. Експрес- та фундаментальна діагностика фінансово-майнового стану підприємства.

Сутність, види та методичні підходи до оцінки конкурентоспроможності підприємства. Сутність та методи оцінювання рівня економічної безпеки підприємства. Банкрутство підприємства як результат розвитку кризових явищ у його діяльності. Санація: цілі та форми проведення.

Список рекомендованих джерел

1. Бланк І.О. Управління фінансами підприємств: підручник / І.О. Бланк, Г.В. Ситник, В.С. Андрієць. – 2-ге вид., переробл. і доповн. – К. : КНТЕУ, 2017. – 792 с.
2. Економіка підприємства: підручник / за заг. ред. Г.О. Швиданенко. – К. : КНТЕУ, 2009. – 816 с.
3. Економіка підприємства: підручник / І.О. Чаюн, Г.М. Богославець, Л.Л. Стасюк [та ін.]; за заг. ред. Н.М. Ушакової. – К. : КНТЕУ, 2005. – 569 с.
4. Фінанси підприємства: підручник / Л.О. Лігоненко, Н.М. Гуляєва, Н.А. Гринюк [та ін.]. – К. : КНТЕУ, 2006. – 491 с.
5. Яркіна Н.М. Економіка підприємства : навч. посіб. / Н.М. Яркіна – К. : Ліра-К, 2015. – 498 с.

Розділ 4. МЕНЕДЖМЕНТ

Сутність та співвідношення категорій «управління», «менеджмент», «адміністрування», «керування». Сфери та функціональні види менеджменту. Зміст концепції наукового управління, адміністративного підходу, «людських відносин». Характеристика процесного, системного, ситуаційного та комплексного підходів до управління. Рівні менеджерів: СЕО, вищий, середній та низовий. Менеджер та підприємець: спільні та відмінні риси.

Поняття «організація». Керуюча та керована підсистеми в організації. Модель організації як відкритої системи. Різновиди організацій в суспільстві. Поняття та складові внутрішнього та зовнішнього середовища організації, їх взаємозв'язок. Життєвий цикл організації.

Поняття та різновиди законів та закономірностей в менеджменті. Сутність та різновиди принципів менеджменту. Взаємозв'язок між законами, закономірностями та принципами менеджменту.

Поняття та значення функцій менеджменту. Класифікація та характеристика функцій менеджменту: загальні (основні) та конкретні (спеціальні). Поняття та особливості процесу управління. Мета процесу управління, його учасники, предмет та засоби здійснення. Сутність та складові технології менеджменту. Види технологій менеджменту.

Загальні функції менеджменту. Зміст функції «Планування». Місія та цілі в організації, їх класифікація. Процес, види та результати планування. Зміст функції «Організування». Поняття повноважень та їх структури.

Процес делегування повноважень. Типи організаційних структур управління: лінійні, функціональні, матричні, дивізійні. Зміст функції «Мотивування». Основоположники змістовних та процесуальних теорій мотивації. Зміст функції «Контролювання». Види, форми та етапи управлінського контролю. Зміст функції «Регулювання». Суб'єкти, об'єкти та види регулювання. Етапи процесу регулювання.

Сутність та роль методів менеджменту. Класифікація методів менеджменту: економічні, організаційно-адміністративні, соціально-психологічні методи менеджменту. Взаємодія методів та функцій менеджменту.

Сутність управлінських рішень. Класифікація управлінських рішень. Процес прийняття управлінських рішень в організації. Умови та фактори, що впливають на процес прийняття управлінських рішень. Методи та інструменти обґрунтування управлінських рішень. Методи прийняття та реалізації рішень. Оформлення рішень.

Сутність та призначення інформації в процесі прийняття управлінських рішень. Носії та користувачі управлінської інформації. Вимоги до інформації. Поняття і роль комунікацій в організації. Різновиди комунікацій. Вербальні та невербальні комунікації в менеджменті. Комунікаційний процес: сутність, елементи та етапи. Перешкоди в комунікаціях. Комунікаційні переваги та бар'єри.

Зміст керівництва в менеджменті. Поняття «впливу», «влади», «лідерства». Форми та джерела влади у керівника організації. Поняття лідерства в менеджменті. Теорії лідерства. Поняття стилю керівництва в організації. Види стилів керівництва та їх характерні ознаки прояву.

Сутність та види відповідальності в менеджменті. Поняття соціальної відповідальності. Етичні норми у сучасному менеджменті. Поняття етичної поведінки. Причини неетичної поведінки працівників. Кодекс ділової етики в організації.

Сутність та функції організаційної культури. Моделі та типологія організаційних культур. Імідж та репутація організації. Зміст, елементи та чинники формування культури менеджменту.

Поняття та зміст результативності та ефективності менеджменту. Показники економічної, організаційної та соціальної ефективності управління, їх склад. Види ефективності функціонування організації. Методи оцінки ефективності в менеджменті. Показники та критерії ефективності менеджменту.

Список рекомендованих джерел

1. Менеджмент : навч. посіб. [Н. С. Краснокутська та ін.]. Харків. Друкарня Мадрид. 2019. 230 с.
2. Менеджмент : навч. посіб.; заг. ред. Г.Є.Мошека. вид. 2-ге, допов., переробл. Київ . Ліра-К. 2018. 547 с.

3. Основи менеджменту : підручник; за ред. А. А. Мазаракі, І. В. Чумаченко. Харків. Фоліо. 2014. 846 с.

4. Осовська, Г.В., Осовський О. А. Менеджмент : підручник. 4-те вид., переробл. і допов. Київ . Кондор, 2018. 562 с.

5. Тимохова, Г. Б. Білокінь Т. А. Менеджмент : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Київ. Кондор. 2017. 342 с.

6. Шинкарук, Л. В. Мостенська Т. Д. , Власенко Т. О. Менеджмент : навч. посіб. Київ. Кондор. 2017. 342 с.

КРИТЕРІЇ оцінювання знань на вступному фаховому випробуванні для здобуття освітнього ступеня магістра

1. Загальні положення

Мета фахового випробування – оцінити відповідність знань, умінь та навичок згідно з вимогами програми вступного фахового випробування. Програма складається на основі фахових дисциплін освітнього ступеня «бакалавр».

2. Структура екзаменаційного білета

Екзаменаційний білет з фахового випробування складається з 50-ти закритих тестових завдань.

3. Критерії оцінювання

- Рівень знань оцінюється за 200-бальною шкалою.
- Серед відповідей на тестове завдання вступнику слід обрати одну правильну.
  - Правильна відповідь на тестове завдання оцінюється у 4 бали, а неправильна – у 0 балів.
  - Особи, які отримали менше ніж 100 балів, до наступних випробувань не допускаються та участі у конкурсі не беруть.